

המייטריד השנתית

המערכה הגדולה היתה קרב על האוזן השחורה של המדינות האפריקאיות החדשות.

האדונים החדשים מאפריקה

פאראדיזם הוא שעצם הימצאותם של האדונים השחורים במגריד השחורים היפהפה הוא מכה חמורה לשוקיירי ושות'.

הרגשתי בדבר מיד בהיכנסתי לטרקלין הנציגים, בקומה השניה של הבניין. לפני שלוש שנים, בעת ביקורי האחרון, בלטו באולם הגדול דוברי הערבית. הם היו ישובים בקבוצות גדולות סביב השולחנות, רובצים בכורסות העור הנוחות לאורך הקירות. נציגי כל האומות האירו להם פנים. כי הקולות הערביים היו חשופים מאוד בכל בעייה. כמעט אי אפשר היה לקבל החלטה בכל עניין שהוא בלי הסכמתם.

בינתיים נולדה אפריקה החדשה. מדינה אחרי מדינה נוצרה ותפסה את מקומה באולם העצרת. מספר חברי האו"ם עלה ל-103, בעיד שמספר קולות הערבים לא עלה כללי מלבד שיבת הנציג הסורי. כך ירד המישקל הסגולי של הגוש הערבי באו"ם. הצבע השחור בולט בכל מקום בבניין — בטרקלין, במסעדה, בבאר, על המדרגות הנעות ובמעליות. אל המספר נוסף החידוש. האדונים השחורים הם באופנה. מאחר שעדיין אין להם

מאת אורי אבנרי

עמדות מגובשות בנושאים רבים שאינם נוגעים להם במישרין, כדאי לטפל בהם. כמעט כל הנואמים בכל הדיונים מדברים אל אוזניהם, כשם שדיברו פעם אל אוזני הערבים. אין זו הנופה. יש בה מידה רבה של רחשי כבוד אמיתיים. כי האפריקאים מוכיחים את עצמם באו"ם — להמהון כל שאר הנציגים. הם שופעים אהירה של כבוד ובטחון עצמי, נוהגים בנימוס מתורבת להפליא ומדברים תמיד לעניין. רמתם האישית גביה מזו של נציגים רבים אחרים. בעיד שהערבים מרגיזים לעתים קרובות, אין האפריקאים מרגיזים לעולם. השפעתם אינה רק כמותית, אלא גם איכותית.

כפי שנוכח שוקיירי לדעת, לא קל לשכנע גברים שקטים אלה. הם כבר מכירים את יסודות הבעיה האפריקאית. דעתם על ישראל היא יותר חיובית מכפי שאפשר היה לקוות.

יותר מכל דבר אחר גרם לכך המאורע שעורר ויכוח כה רב בישראל: ההצבעה הישראלית למען ההחלטה לגינוי דרום-אפריקה. גם זו לא היתה מעוררת תשומת-לב כה רבה, לולא התגובה הקיצונית והנמרצת של פרוחרי, שזכתה להד רב מאוד בעתונות כאן.

במשך השנים התגבשה בעולם תמונה של ישראל המהדהדה חלק בלתי-נפרד מן המחנה הקולוניאלי המערבי — תמונה שהתחזקה במיבצע-סיני, בענייני אלג'יריה ואל-עצרה. אך הקרע החריץ בין דרום-אפריקה וישראל שבר במידת מה תמונה זו. הוא לא שם במקומה תמונה חדשה של ישראל ניטראליסטית ואנטי-קולוניאלי, אך לפחות יצר תמינה של ישראל עצמאית, שאינה תלויה במערב בכל עניין. בסך-הכל: דוגמה יפה ומאלפת לכלל הנושן כי יוזמה פוליטית חדשה יוצרת תנאים חדשים — כלל אשר מנהיגי ישראל שוכחים אותו בעניין הערבי.

„אנחנו נחזור!“

ע ל רקע זה פתח שוקיירי את נאומו. מן הרגע הראשון בלט אופיו של האיש: שחצן, נאיב, כעצמו, חסר חוס ונחות של יושר. הויתקיים ויודעים כי היא מושחת מבחינה כלכלית ומינית. אך גם המאזינים החדשים כרגישים כי מדבר אליהם שחצן, שהדברים אינם באים מלבד.

אילו היה שוקיירי נותן את נאומו לעורך טוב, שהיה מקצץ ממנו שני שלישים, מסלק את הקטעים המפורזים והמרגיזים ומשאיר רק את הגרעין המוצק של טענות לעניין יכול היה להיות נאום קטלני. כי ביסודו, טיעון הערבים כבעיית הפליטים היא חזק מאוד. אך שוקיירי הכין נאום של 69 עמודים. גם בכך לא הסתפק, אלא הוסיף באופן חופשי, תוך כדי דיבור, בליכך הרבה סילסולים ותוספות ספונטאניות. עד שהנאום גדל פי שתיים. היתה זאת התגרות בסבלנות הנציגים האחרים, שידעו היטב כי חלקים גדולים מדברי שוקיירי אינם שייכים בשום פנים לעניין העומד על סדר-היום.

גם כך היו בנאום קטעים חזקים מאוד. הוא הצליח לצייר תמונה של ישראל תוקפנית, שגדלה על חשבון התושבים המקוריים שגורשו ממצרים, שהנה אדישה לסבלות אדם, והמדכאת את המיעוט הערבי שיה גם כיום. היא ציטט בהרחבה את חוקי ישראל הנוגעים לרכוש הנפקדים — והדברים היבשים עשו רושם מוזעזע. הוא הביא מיבאות רבות מדברי בן-גוריון — בין השאר מובאה נוראה, בה התפאר בן-גוריון לפני עשר שנים באוזני סופר הניו-יורק טיימס כי ישראל יכולה להשפיע על העתונים והמחוקקים של ארצות הברית. (ליגג שוקיירי: „אני מעריך את בן-גוריון. אני מעריך אותו. אני מכיר לו טובה.“) ואכן — היתה לו סיבה להיות אסיר-תודה לבן-גוריון. בנאומו אפשר למצוא חמר למכביר לצורך תעמולה אנטי-ציונית ואנטי-ישראלית, ושוקיירי ניצל למכביר. הוא הביא עשרות מובאות מדברי ראשי-משלת ישראל. השיא: פוט סטאט של פסוק שרשם בן-גוריון ללחצת מיבצע-סיני, בספר האירחים של מינור קתרין הקדושה, לאמור: „אנחנו נחזור!“ מרוב עצים קשה לראות את היער. היער של שוקיירי היה חבוי במשפט אחד: שכלל לא חשוב מי גרם למלחמת תש"ח, ומי אשם בה. אפילו אשמים הערבים לבדם, הרי אין הדבר פוגע בזכות הפליטים לחזור לבולדתם. כי כלל הוא במלחמת העמים: האוכלוסיה האזרחית אינה צריכה לסבול מלחמה בין נדינות וממשלות.

אלא שהיער הזה כמעט ולא נראה, מרוב עצים מליצתיים, שבאו להוכיח את חריפותו וכשרתו של אהמד שוקיירי. כאשר דיבר על „סטריפטיז“ בהתחנה לעירטול הכוחות האמיתיות של ישראל, עזר בלב המאזינים את החשד שמול הסטריפטיז הישראלי מציג שוקיירי עצמו ריקוד-בטן ערבי.

כאשר סיים את נאומו, בתום שתי ישיבות, היו הדעות בין הישראלים חלוקות. הרוב סבר כי הפרזותיו של שוקיירי הרסו את הנאום, וכי השפעתו על האפריקאים אפסית. אך היו גם שכברו כי שוקיירי הצליח בכל זאת להשאיר רושם כללי שמדיניות ישראל היא עכורה ומכוערת.

„אקסדוס“ בניגוד הרשי

ל מחרת בבוקר היה האולם מלא. כמעט כל הנציגים תפסו את מקומותיהם ליד שתי הפרסות. בעיד שבעת נאימו של שוקיירי נעדרו כ-30 נציגים, היתה הנוכחות עתה

ת. זיה לא עבר אהמד שוקיירי! זו היתה התגובה הכללית של הישראלים כיום. השלישי של הדיון על פליטי פלסטין. ועתונאי אמריקאי שאל את חברו הישראלי, בהלצה: „אמור לי, כמה אתם משלמים לשוקיירי?“

כי הנציג הנכבד של ערב הסעודית, שגולד בעכו, עשה לישראל שרות רב. הוא לקח את הסענות הערביות לגבי בעיית הפליטים, שהן חזקות מאד כשלעצמן, והעמיס עליהן מיגדל של גזמות והאשמות, עד כי הביא את הדברים לידי אבסורד. לאדם הטוען בשם מיליון ומאתיים אלף אנשים אומללים, לא קל להרגיז את נציגי האומות ולעורר על עצמו את זעמם. שוקיירי הצליח בכך באופן מזהיר.

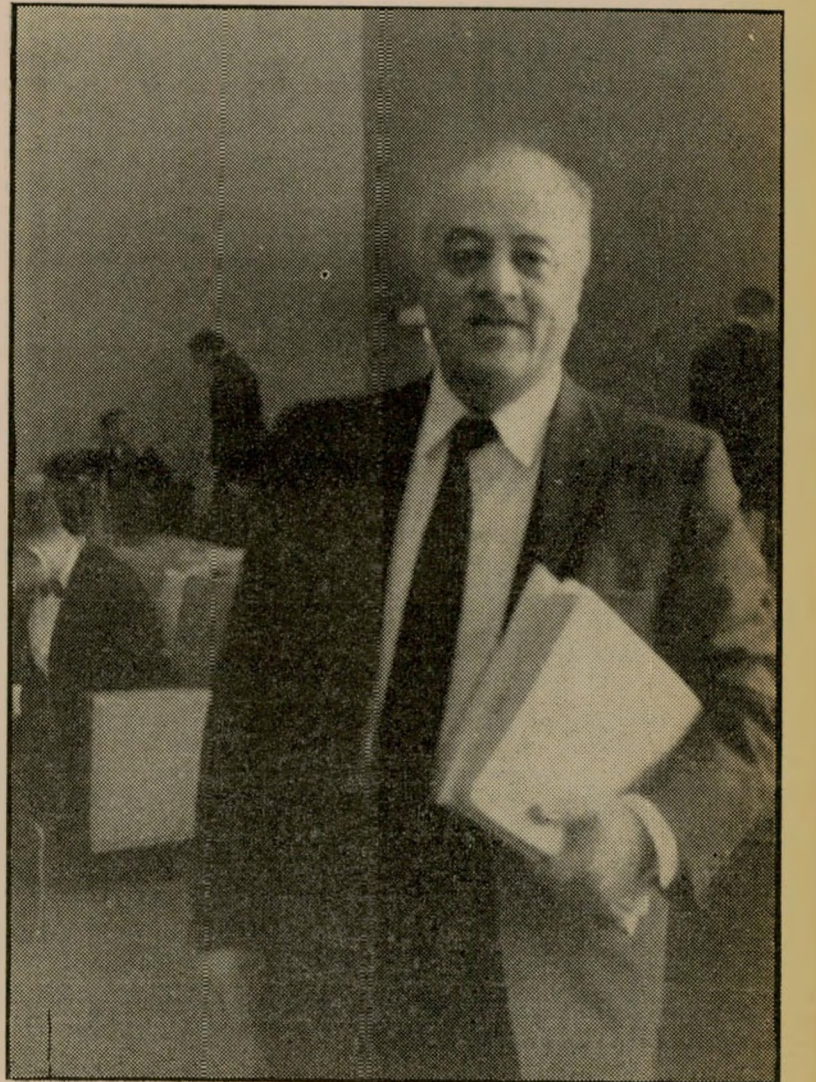
הקרב על האוזן השחורה

ה דבר לא בא לו בקלות. כי אהמד שוקיירי אינו מתייחס אל נאומו השנתי בענין הפליטים כלאחר יד, כאל הופעה רגילה. הוא עיבד על הנאום הזה במשך שנה שלמה, קורא את כל החומר מנאומי בן-גוריון ועד לגילוינות הנוגים הזה, לוקט מיבאות, גוזר קטעים מן העתונות, כותב ומשכתב את הדברים. שום זמרת-אפירה אינה מתכוננת ביתר שקינות לאריה הגדולה שלה, שום שחקן אינו מכין ביראת-כבוד רבה יותר את המונולוג הגדול שלו. „שקתי בכל הכוח העומד לרשותי לעדן את ביטויי ולטש את משפטי“, אמר שוקיירי לעצמו, בעתה רבה, בנאומו.

הישראלים חיכו לנאום הזה בדאגה מסויימת. הנאום השנתי של שוקיירי הוא, בעיניהם, מעין תופעת-טבע בלתי-נעימה אך בלתי-נמנעת, כמו השטפונות בנגב או הכפור של החורף הניו-יורקי. הנהמה היחידה היתה שעד כה לא הצליח שוקיירי להגשים את חלומו היי, להשיג מקום נרחב בטורי הניו-יורק טיימס והניו-יורק הראל טריבון. שני עתונים אלה, הכפופים במידה רבה להשפעה יהודית מאורגנת (והתלויים במאות אלפי הקוראים היהודיים בניו-יורק) מחרימים אותו בשיטתית. ובאחר ששום דבר אינו מרגיז שחקן טוב כמו קשרי-השקפה מצד המבקרים, הכניס שוקיירי לנאומו כמה פסוקים חריפים על השיעבוד של שני עתונים אלה („שכל אחד מהם הוא מוסד גדול יותר מישראל...“) להשפעה הציונית.

אם העתונים מחרימים אותו, אל מי מדבר שוקיירי? גם זה היה ברור הפעם. הוא דיבר במישרין ובאופן כמעט בלעדי אל האדונים שחורי-העור, הפזורים מסביב לשתי הפרסות הגדולות באולם הישיבות של הוועדה המדינית המיוחדת של עצרת האו"ם. האדונים אלה מייצגים את המדינות החדשות. איש מהם לא היה עדיין דיפלומטט כאשר נולדה מדינת ישראל, ויחד עמה בעיית-הפליטים. שוקיירי התכחן לגולל לפנייהם את דברי ימי ישראל בצורה דראמטית, לעצב בשבילם אחת ולתמיד תמונה קבועה של בעיית פלסטין. למענם יצר יצירה הדומה להפליא לרומאן הועיר המינימונטאלי של לואין יוריס, גם ברמה וגם באורך. היה זה מעין אקסדוס הפוך, לשם הצרכות אפריקאית.

הישראלים חיכו לנאום הזה בדאגה מסויימת. הנאום השנתי של שוקיירי הוא, בעיניהם, מעין תופעת-טבע בלתי-נעימה אך בלתי-נמנעת, כמו השטפונות בנגב או הכפור של החורף הניו-יורקי. הנהמה היחידה היתה שעד כה לא הצליח שוקיירי להגשים את חלומו היי, להשיג מקום נרחב בטורי הניו-יורק טיימס והניו-יורק הראל טריבון. שני עתונים אלה, הכפופים במידה רבה להשפעה יהודית מאורגנת (והתלויים במאות אלפי הקוראים היהודיים בניו-יורק) מחרימים אותו בשיטתית. ובאחר ששום דבר אינו מרגיז שחקן טוב כמו קשרי-השקפה מצד המבקרים, הכניס שוקיירי לנאומו כמה פסוקים חריפים על השיעבוד של שני עתונים אלה („שכל אחד מהם הוא מוסד גדול יותר מישראל...“) להשפעה הציונית.

נציג סעודיה של נאומו שהיח הנאום הראשון על בעיית הפליטים הפלסטיניים. נראה מרוצה מאד מעצמו, שופע עדיין נחת, בהפסקה אחרי החלק הראשון של נאומו שהיח הנאום הראשון על בעיית הפליטים הפלסטיניים.